

La imprecisió excessiva

Si no estem del tot segurs d'una cosa, és bo i aconsellable de no afirmar-la categòricament, d'atenuar la nostra afirmació, amb prudent cautela, per mitjà d'un mot o expressió que indiqui les nostres reserves, el caràcter de probabilitat amb què la formulem, el seu valor general amb possibles excepcions... Per la nostra banda, conscients de l'error que ronda contínuament l'afirmació categòrica, no planyem pas, en els nostres comentaris, les expressions de cautela i de reserva, com és ara els adverbis *potser, probablement, generalment, possiblement*, o l'ús dels verbs *semblar, creure, ésser possible*... Tanmateix, tot ha de tenir un límit raonable: si no estem segurs de res, si no volem córrer el risc de fer cap afirmació concreta, no farem sinó acumular els adverbis i els verbs que hem indicat i tots els altres mitjans que el llenguatge ha creat per a expressar la probabilitat, l'aproximació, el dubte, la incertesa... Una vegada vam llegir un article sobre el conseller Rafael Casanova en què es deia que havia nascut «segons sembla, vers la segona meitat del segle XVII». No es coneix, efectivament, l'any exacte de la naixença del nostre heroi nacional. La Gran Enciclopèdia Catalana indica, com a probable, per mitjà d'un simple signe d'interrogació, el 1660. L'articulista a què ens referim, més caut, el situava en un període de cinquanta anys, susceptible encara d'ésser ampliat, ja que el feia precedir

de la preposició de valor aproximatiu *vers* i, en una demostració de la seva gran circumspicció, no s'hi deixava l'expressió *segons sembla*, que deixa la porta oberta a hipòtesis divergents.

Com és sabut, en català la probabilitat es pot expressar per mitjà del verb *deure* seguit d'un infinitiu: *Deuen tenir gana*. Però també es pot recórrer a l'adverbi *probablement*: *Probablement tenen gana*. ¿Hem de considerar licit, però, d'acumular tots dos recursos en una mateixa frase, tal com fan alguns, és a dir, *Probablement deuen tenir gana*? És, en tot cas, innecessari, tal com ho solen ésser les redundàncies, encara que no ens sembli particularment condemnables. Però no deixa d'ésser un punt sobre el qual cal fer atenció car, altrament, hom llisca, sense adonar-se'n, cap a l'acumulació d'aquests termes que indiquen probabilitat, valor aproximat, etc. Podem dir, per exemple, amb el mateix valor, *Fa aproximadament deu anys*, *Fa cosa de deu anys* i *Fa uns deu anys*, i no ens semblaria massa greu que en una mateixa frase apareguessin dos d'aquests termes que indiquen significat aproximat. Caldria evitar, però, una frase com *Fa aproximadament cosa d'uns deu anys* en què l'expressió d'aquest valor aproximat per mitjà de tots tres termes es pot considerar ja excessiva.